

A Csongrád megye bútorait bemutató emlékanyag a megye asztalosságának csak XVIII. századi és XIX. századi történetéhez ad szórványos adatokat. A templomok bútorzata a XV. és XVII. században, a török jármában sínylődő Csongrád megye e két nehéz századában elpusztult, a mohácsi vést megelőző idők bútorművéségére következtetni a gyér okleveles anyag nyomán kalandos vállalkozás volna. Az asztalosság XV. századi fejlettségére utal az 1522-es egyházi tizedlajstrom,²⁰⁷ amely három asztalglyártót, egy ágykészítőt, egy esztergályost, két faragót, tehát 7 asztalost tüntet fel.

A Habsburg uralom idején a barokk stílus terjedt el hazánkban, melyet a Habsburgok mellé pártolt főurak, Csongrád megyében a Károlyiak és a Habsburgok által nemességre emelt Harruckernek mellett elsősorban az ellenreformációban megerősödött katolikus egyház építkezései terjesztettek. A kastélyok egykori bútorzatából Csongrád megyében semmi sem maradt fenn, a legkorábbi egyházi interieurök a XVIII. század közepéről számaznak. A Szegeden lakó előkelőségek életformájáról, környezetéről, lakásuk berendezéséről Czimer K. számol be:

„Az elsorolt földbirtokos nemes urak... gazdag kereskedők és nagyiparosok szerették a szépet az építésben és bútorzatban. Gót, barokk és empire ornamentikával díszítették házaikat. Ebédlőjükben és vendégszobáikban kései barokk és biedermeier bútorzat: csigavonalas háttámlájú dívánok, zsölyék, hullámvonalas lábú asztalok, pohárszékek, konzolok, vitrinek, titkos, elrejtett fiókos „szekrények”, íróasztalok, hullámos hajlított ajtós szekrények, rózsafa berakásokkal gazdagon díszített tükrök, más intarziás szalontárgyak, gobelinek, tapétás faldíszletek, barokkrámájú tükrök, girlandok keretébe zárt plafonképek, belőlük lecsüggő csillárok, üveg harangok alá rejtett és festményekben foglalt muzsikáló órák, réz és bronz domborművekkel gazdagon díszített könyvszekrények, finom meissen-i és sèvres-i porcelánvázák, velencei üveg edények és más értékes diszművek emelték lakásukat és egy fejlett, értékes szegedi kultúrvilágot mutattak Széchenyi korában, melyben a műizlés egységesítő hatása, a szokások, divat és művelt igények azonossága képezte az összekötő kapcsot.”²⁰⁸

A Csongrád megyei céhekről a bevezetőben már megemlékeztünk, névhez kötött céhes asztalosmunkákat azonban csak a XIX. sz. elejéről ismerünk, ezek is templomberendezések.

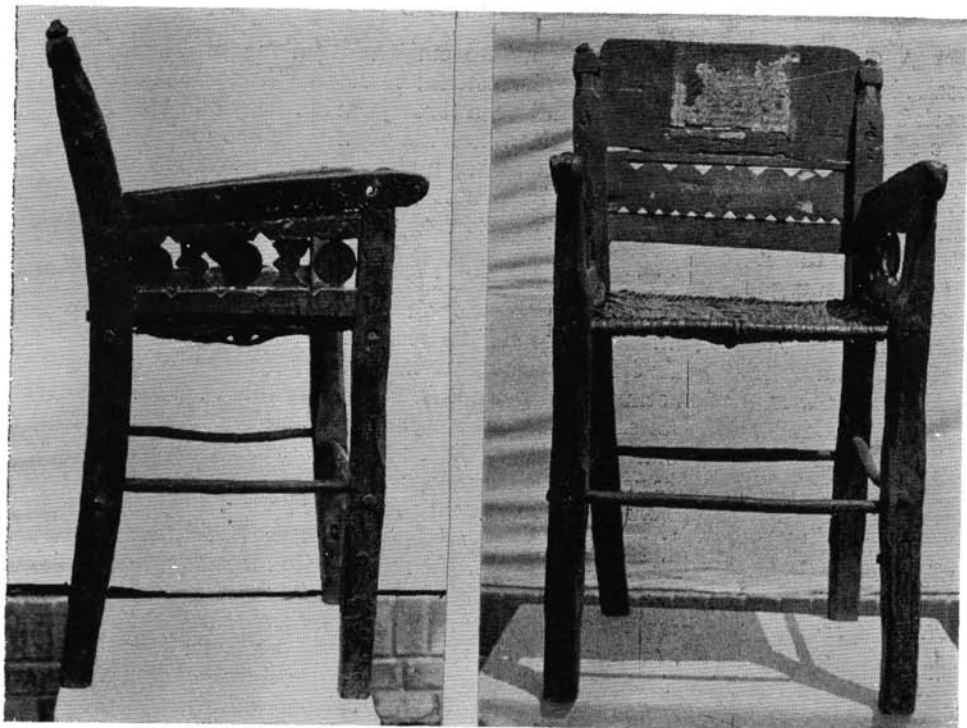
A templomok úrasztalainak, szószékeinek, padjainak elkészítésében asztalosaink tudásuk legjavát adták. Polgári otthonok számára készített bútoraik azonban az eddigi kutatás számára ismeretlenek. Emlékanyagunk többi bútora külföldi, osztrák és tiroli behozatal útján került Csongrád megye templomaiba és a püspöki székházba a XVIII. sz. végén és a XIX. században. A nagyméretű osztrák behozatalra utal egy az 1783-as évet átlagul vevő kereskedelmi jelentés: *„Faművek szint azon középszám szerint 274 464 Forintot vittek volt ki a német tartományokba, legnagyobb részt foglalnak benne a finomabb, Bécsből a Dunán Pestre szállított bútorok.”²⁰⁹*

Pestről az ország távolabbi részeibe, a Tiszántúlra is elszállították az osztrák és francia bútorokat, amelyek Szegeden is elkerültek a gazdagabb polgári otthonokba. A fentebb idézett Czimer K. szemtanúként ad hiteles képet leírva a francia-elzászi eredetű Schaeffer családnak, e régi szegedi patrícius familiának lakását: *... az emeleten az utca felől a család lakosztályát öt terem képezi; a nagy*

²⁰⁷ *Hilf L.* 13.

²⁰⁸ *Czimer K.*, A Szeged belvárosi kaszinó százéves története. 1829—1929. Szeged, 1929. 16—17.

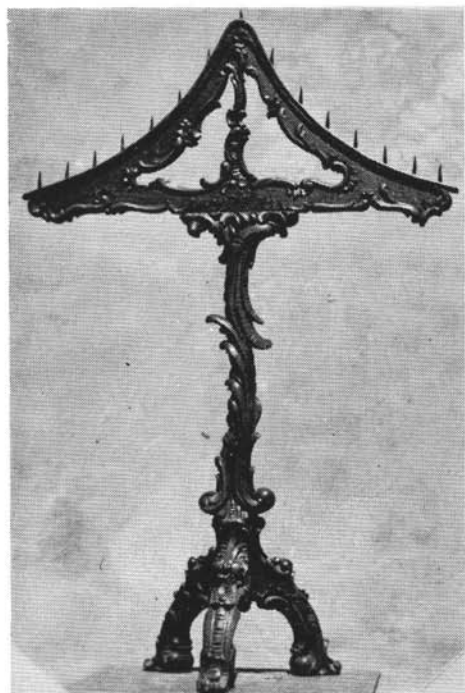
²⁰⁹ *Szabolcsi H.*, Régi magyar bútorok. Bp. 1954. 37.

80. (T. 196) Szék
Marchiai Szt. Jakab ferences guardián széke
 Szeged, Ferences Kincstár

- Húsvéti gyertyatartó-készlet
82. (T. 200) Gyertyatartó (15 ágú)
Faragott tölgyfa.
Graf Antal fráter munkája (?)
 Szeged, Ferences Kincstár
83. (T. 201) Gyertyatartó (3 ágú)
Faragott tölgyfa
Graf Antal fráter munkája (?)
 Szeged, Terences Kincstár →
84. (T. 199) Gyertyatartó (1 ágú)
Faragott tölgyfa
Graf Antal fráter munkája (?) 1756.
 Szeged, Ferences Kincstár
85. (T. 202) Kottatartó
Faragott tölgyfa
Graf Antal fráter munkája (?) 1756.
 Szeged, Ferences Kincstár
81. (T. 197) Ajtó
Graf Antal fráter faragott ajtója 1756.
 Szeged, Ferences Kincstár
 Húsvéti gyertyatartó-készlet (3 db)

82

83

84

85

ebédlő az udvarra néz impozáns előcsarnokba. ... a padozatok rózsafából készített interziás virágos ékítményeit Párisból hozott francia famunkások végezték, akik mindmégannyi művészek voltak a faberakás szakmájában. A plafon-képeket hollandi festőmester készítette. A szalonban és ebédlőben empire izlésben cseresznyefából gazdag faragványokkal díszített zsölyék, intarziás berakással elhalmozott sakkasztalok, vitrinek, konzolok hollandi mesterek művei, s a Schaeffer—Götz unokák birtokában ma is ott állnak a termekben. A rózsafából készült vitrinekben zsúfolva vannak az óbécsei és meissenai drága porcellánok, vázák, erdélyi magyar ötvösök áttört művű ezüst holmija, II. József császár hagyatékából való kávézó készletek. Egy óra művészi alabástrom talpazaton áll és a talpazaton kifaragva empire korbelti hölgy ül kivágott ruhában, görög frizurában és pártában és térdére helyezett könyvben elmélyedve olvas. A Schaeffer palotának másik becses művészi értéke a gazdag képtár: a spanyol Diaz, Rubens és más hollandi és francia mesterek keretes képei eredetiek és másolatok egész gyűjteménye...²¹⁰

A szegedi múzeum céhládagyűjteménye a szegedi asztalosoknak az Ausztriából jövő nyugat-európai stílusokat egészséges józansággal megmagyarosító törekvéseit mutatja. Mint Bálint Sándor idézett művében írja: „A század folyamán kifejlődő asztaloscéh a renaissance és barokk bútorkultúra polgárosult, népiessé vált elemeit honosítja meg. A festett virággal díszített bútordarabok (mennyezetes ágy, tulipános láda, falitéka, karszék stb.) közép-európai formavilága a maga elparasztosodott, sajátossá érett vonalaival népünk körébe is behatolt.”²¹¹

A ferences kincstár népi karakterű, hánzfonat-ülőrészes puhafa-karosszéke (80. T. 196) háttámláját hullámos vonalú, lapos, bemélyített alapú faragással (relief en creux) díszítették. A karosszéket egyébként a hagyomány Marchiai M. Jakab pápai követ, szegedi ferences guardián ítélőszékének tartja 1444-ből,²¹² melyen mind ez ideig csupán a karfáján kellett megújított részeket alkalmazni.

Művésziesen faragó laikus ferencesrendi barátok alkotásai a szegedi alsóvárosi ferencesek és a felsővárosi minoriták templomának XVIII. századi berendezései. A szegedi alsóvárosi ferencesek a török veszedelem idején életük kockáztatásával helyükön maradtak. A török csak a ferences szerzeteseket tűrte meg a hódoltság területén. A barátok csaknem kétszáz éven át a lakosság tanító mesterei, orvosai és lelki gondozói voltak. A XVII. században templomukat restaurálni kezdték. 1661 és 1671-ben a rendi főnökség Szegedre rendelte Neszvadba Tamás asztalos frátert.²¹³ Valószínűleg ekkor a berendezés egyes részeit újíthatták fel.

A XVIII. században, a hódoltság után, minden erejüket megfeszítve építették újjá és rendezték be bemplomukat, kolostorukat. A templom újjáépítése 1713-ban indult meg. A barokk főoltárt Sarecz György készítette 1713-ban. A szószéket Graf Antal faragta 1714-ben. A Fájdalmas Szűzanya oltárt 1739-ben ugyancsak Graf Antal faragta.²¹⁴

A ferences kincstárban fennmaradt tölgyfa-ajtó vésett évszáma szerint 1756-ban készült (81. T. 197). Két négyzetes faragott mezőre oszlik, a felsőben rokokó faragványos keretben a kinszenvedés jelvényei, a töviskoszorús kereszt, ostor, kötél s a salvatoriánus ferences provincia címere, az alsó mezőben pedig rokokó kartus. A templom berendezésének faragója a Historia Domus szerint Graf Antal fráter. Ugyancsak az ő mesterségbeli tudását dicséri a templom 25 pár egyszerű barokkvonalú tölgyfa-

²¹⁰ Czimer K. 58—59.

²¹¹ Bálint S. 57.

²¹² Bálint S. 42.

²¹³ Nagy Z.—Papp I. 245.

²¹⁴ Bálint S. 69.

padja, s a kincstár tölgyfából készült, kétoldalán csavart oszlopokkal, alsó részén faragott barokk kartussal díszített pulpitusa is. Feltehetően az ő monumentális alkotása a templom 1764-ben készült tölgyfa-sekrestyeszekrénye, s valószínűleg az ő műve a húsvéti gyertyatartókészlet és kottaállvány is (82—85. T. 199—202).

A sekrestyeszekrény (T. 203) alsó részét lapos gömblábak tartják, 7×5 fekvő, előlapján profilált fiókot tartalmaz. A felső kehelyszekrényt 6 csavaros és 6 sima oszlop tagolja, magasra épített párkánnyal és kis mellvéddel. A mellvéd tetején az esztergályozott urnák már a copf stílus magyarországi hatását mutatják. A közép és a két szélső rész nagyobb méretű, előreugró. A középső, két sima oszloppal díszített kehelyfülke tört vonalú oromzatot tart, az oromzat alatt baldachin, alatta tört íves rámban olajfestésű barokk szentkép, a signatura szerint Falusi Zsigmond alkotása; a Synagoga és Ecclesia barokk ikonográfiai megjelenítése. A kisebb szekrényajtók képeit, az egykorú oltárdedikációkat a hagyomány szerint Hogger János festette.²¹⁵ A bútor a századeleji barokk formákat megőrző, a rokokó stíluselemeit

86. (T. 181) Pad
Stekerle József 1767.
Szeged, felsővárosi minorita templom

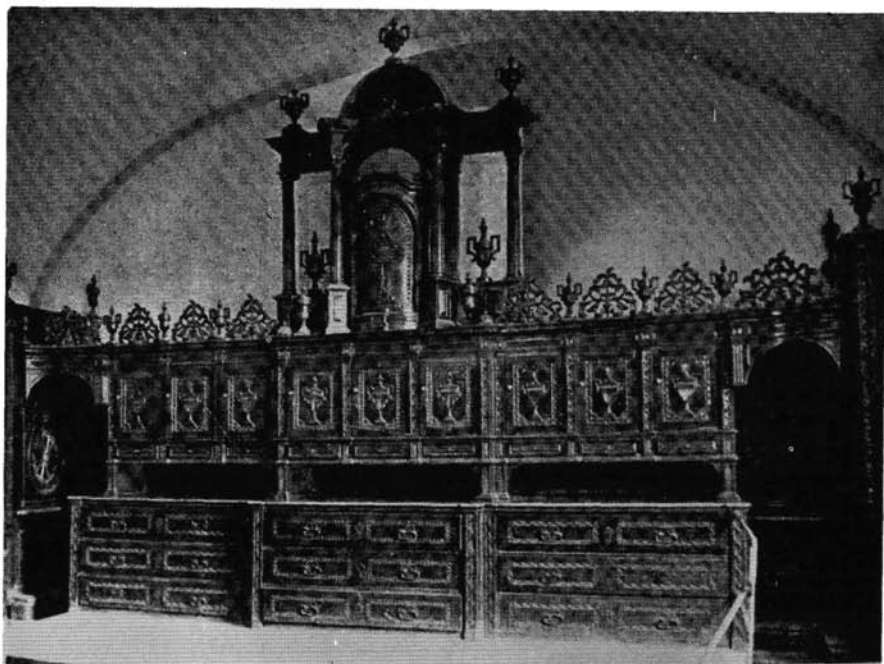
józanul leegyszerűsítő magyar bútorművesség kiváló emléke. A sekrestyeszekrények feltűnő hasonlóságot mutatnak a szécsényi volt ferences templom sekrestyeszekrényével, amelyet 1774-ben Oszler Liberius ferences barát készített.²¹⁶ Az egész szekrény felépítése, tagolása azonos a szegediével. A stílusazonosság szerint feltehető, hogy Oszler Libarius és Graf Antal fráter kapcsolatban álltak egymással.

A szegedi felsővárosi minorita templom kiemelkedő szépségű rokokó bútorzatát Stekerle (Stöckele, Stesele) József minorita fráter, az egri és miskolci templomok művészkezü laikus fráttere faragta Szerkesz József Bernát és Borsi Simon fráterekkel együtt. A helyszíni stíluskritikai vizsgálatok ugyanarra az eredményre vezettek, amelyre Szabó Erzsébet levéltári kutatások nyomán jutott.²¹⁷ A négy padsor dörzsölt tölgyfapadjait (86. T. 181) az egri minoriták rokokó stílusú padjaival azonos, dús

²¹⁵ Patay P., Szécsény műemlékei. Bp. 1965. 50, 56.

²¹⁶ Szabó E., XVIII. századi iparművész ferences (minoritarendi) fráterek. Művészettörténeti Értesítő 1953. 183—184.

²¹⁷ Szabó E. 184.

87. (T. 172) Sekrestyeszekrény
Stekerle J. és köre munkája 1770–80.
 Szeged, felsővárosi minorita templom

legyezős-rocailleos faragványok díszítik, minden második padprofilon három rózsával. A padsorok hullámos vonalú homloklapján az egi minorita temploméval megegyező, barokk kartusos, pilaszterekkel tagolt mezőkben jobbról—balról Stigma Religionis felirat, középen a minorita rendi jelvények. A padsorok záróhomlokzatán ismét három mező az Isten nevével és szimbólumával.

Stekerle József Tenchlinben, Ausztriában született 1722-ben. A rendi névtár „hírneves szobrász és építőmester”-nek nevezi. Az eperjesi rendházban 1750-ben tette le szerzetesi fogadalmát, majd különböző rendházakban dolgozott, főleg asztalosként. Az egi, miskolci és szegedi minorita templomok padjait készítette, nagyjából azonos formafelfogásban. A miskolci padokat 1754–55-ben, az egrieket 1772-ben,²¹⁸ a szegedieket valószínűleg 1767 körül faraghatta,²¹⁹ 1773–75-ben a nyírbátori templom romos tractusának újjáépítési munkálata közben baleset folytán meghalt.

Minorita fráterek (valószínűleg Stekerle József, Szekeres J. Bernát, Borsi Simon) faraghatták a szegedi felsővárosi templom sekrestyeszekrényét is az 1770–80-as években. Az alsó részen 9 fiókot, felső részében 9 kehelyszekrényt magába foglaló monumentális alkotás (87. T. 172), melyhez két végén egy-egy gyóntatófülke csatlakozik. A szekrény felső párkányát gazdagon faragott oromdíz zárja le, mely még rokokó elemeket is mutat, de már szimmetrikus elrendezésben copf vázákkal vál-

²¹⁸ *Szmrecsányi*, Eger művészete.

²¹⁹ *Reizner J.*
Genthon I. III. 23.

88. (T. 129) Kántorszék
magyar, XVIII. század közepe
Szeged, gör. kat. templom

takozik. A szekrény középrészét egy emeletnyi magasságban copf vázákkal díszített tabernákulumrész emeli ki. A kehelyszekrényeket faragott copf váza díszíti. A rendkívül elegáns vonalú, magas technikai tudásról tanúskodó copf stílusú szekrény egykor a keményfa eredeti színében tartott lehetett, ma feketére van festve.

Rokokó stílusban készült a szegedi gör. kel. templom aranyozott és okkeres sárga márványutánezatúra festett, remek faragású kántorszéke (88. T. 129), Mária-trónja (T. 130), püspökszéke (T. 131) és aranyozott, dúsan faragott ikonosztázisa (89. T. 132).

A három részre osztott kántorszéket gazdag, aszimmetrikusan elhelyezett, rocailleokból és lángnyelvekből álló oromzat koronázza, a háttámla pilaszterekkel tagolt, szabálytalan alakú mezőit is rocailleos, lángnyelves, rózsás faragás díszíti. A püspökszék és Mária-trón baldachinos kiképzésű, tetején rokokó díszvázával. Az ikonosztázis a legszebb magyarországi ikonosztázisok közé tartozik. A rokokó kartusokba helyezett ósláv szentek olajfestésű képeit a XVIII. sz. közepén egy Hodin névjelzésű piktör festette. Az öt sorban elhelyezett medaillonokat szinte csipkeszerűen áttört hatású, művésziesen faragott rokokó díszítmények kapcsolják össze. A díszítménykincs alkalmazásában pazar dekoratív fantázia nyilatkozik meg. 1761-ben készült; mestere kiváló, talán magyar asztalos lehetett.²²⁰

²²⁰ A jelenlegi szegedi görögkeleti templom építését 1778-ban fejezték be, ez volt a harmadik szerb templom az egykori palánkban, ma belvárosban. Az említett bútorok korábbiak, a XVIII. sz. közepén készülhettek és a régebbi templom bútorzatából maradhettek fenn. Reizner J. III. kötet 30. Bálint S. 74.

89. (T. 132) Ikonosztázis
Szeged, szerb templom

A makói gör. kat. templom aranyozott profilú, dörzsölt tölgyfa székei a szegedi-nél egyszerűbb formamegoldásukkal, kecses vonalvezetésükkel a magyar rokokó asztalosművéség kiváló emlékei a XVIII. század közepéről.

Későrokokó elemek copf díszítéssel keverten — ez utóbbi túlsúlyával — jelennek meg a hódmezővásárhelyi görögkeleti templom fehér márványt utánzó festésű, díszítéseiben aranyozott, faragott ikonosztázisán (T. 58). A már szimmetrikusan alkalmazott rokokó elemek az olajfestésű ikonok keretei felett és a földszinti kapukon, leggazdagabban az ún. királykapun jelennek meg. Az ikonosztázis nyugodt hatását a kompozíciószerkezetekkel elért tagoltság adja meg. 1786 körül készült. A Mária-trónon (T. 59), mely szintén ebből az időből származik, a rokokó elemeket már teljesen elhagyta, a copf füzérdísz pedig ízléses szőlőfürt-dísszé alakította át a valószínűleg magyar asztalos. A szőlőfürt a trónt keretező két oszlop díszében megismétlődik.

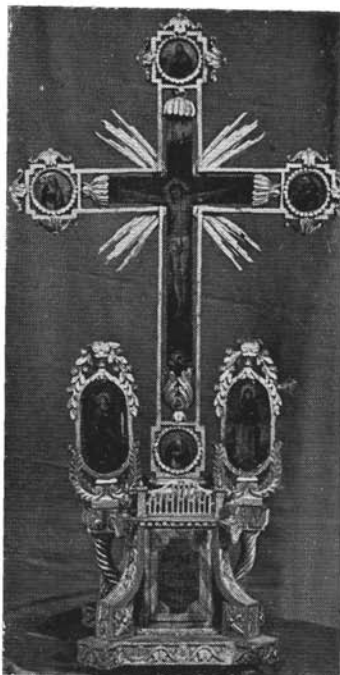
A templom-berendezés legszebb darabjai a talpaskeresztek. A kitűnő arányok, jó felépítés, a kereszt talpának nagyvonalú kialakítása, a talpazatból kiemelkedő szentképek keretezésének a szokványostól eltérő füzérdísz, a kereszt karjain a gyöngysor medaillonok ízléses foglalata a magyar copf stílusú bútorművéség jeles alkotásává teszik. A templomi feljegyzések szerint ugyancsak 1786 körül készülhetett. (90. T. 62).

A csanádi II. görögkeleti templom faragott díszű kántorhelye (T. 4), Mária-és püspök-trónja vázáz oromdíszével, kannelurás oszlopaival, szalagcsokros volutáival az átlagos tudású XVIII. századi magyar asztalosok jó technikai felkészültségét, arányérzékét és a copf díszítőstílusnak a Tiszántúlon való aránylag gyors elterjedését mutatják.

A szentesi ref. templom sötét, márványutánzatúra festett és faragásain aranyozott díszítésű szószéke (91. T. 456) a copfstílus szerényebb változatát szemlélteti. Két korinthoszi fejezetű oszlop keretezi a félhengeres szószéket, amelyet láncszemekből kapcsolt szalag- és pompás technikával készült füzérdísz ékesít. A hangverő kiképzésében még tovább élnek a későbarokk és rokokó stílusmaradványok.

A copf díszítőstílus továbbélését és magyarosodását figyelhetjük meg a makói ref. templom 1801-ből származó szószékén (92. T. 108), 1829-ből származó úrasztalán és padsorain (93. T. 107). A fehérre mázolt, talpaskerék idomú szószék talpát faragott, aranyozott empire álló levélsor díszíti, a szószék alján faragott fogsor, a könyöklő alatt igen leegyszerűsített füzérdísz. A szószéket faragott pilaszterek tagolják. Hangverője kissé hullámos körvonalú, két fogsorral, tetején a rokokó stílus-hagyományaként leegyszerűsödött voluták, melyeket copf váza koronáz. A szószék a józan polgári egyszerűség, ízlés, mértéktartás megtestesítője. Erdődi Pál makói asztalos műve.

A makói ref. templom tölgyfa padsorait és úrasztalát tömött faragású rózsalánc díszíti, a padprofilokon szalagcsokorból kiindulva. A padprofilok

90. (T. 62) Talpas kereszt magyar, 1786 körül Hódmezővásárhely, gör. kel. templom

91. (T. 456) Szószék
magyar
 Szentés, ref. templom

92. (T. 108) Szószék
 1801., Erdődi Pál munkája
 Makó, ref. templom

93. (T. 107) Padsor
 1829., Joó Sámuel munkája
 Makó, ref. templom

záródása a magyar copf stílusú bútorok kedvelt, körzővel szerkesztett leveles rozettája. A mesterien faragott díszítmény gazdag fény-árnyék hatású. Az úrasztali korlátot sima, esztergált dór oszlopok tartják, középen és a sarkokon pillérekkel, amelyeket mélyített téglalap alakú mezőkben rózsás levélsor díszít. A baloldali padsor előlapján vésett felirat szerint Joó Sámuel makói asztalosmester készítette „1829-ben a makói ref. eklesia” számára,²²¹ — a bútorzat azonban az ezidőben működött makói asztalosok jó felkészültségét, stílusformáló erejét általánosságban is megmutatja.

A magyar reformkor polgári ízléshez alkalmazkodó bútorművességét Csongrád megyei védett anyagunkban a kisteleki r. k. templom beépített, dióborítású faliszekrénykéje (94. T. 84) képviseli, amely a polgári otthonok bútorait készítő vidéki magyar asztalosok ízlését dicséri. Konstrukciója egy egyajtós ruhásszekrény kiképzésének felel meg. Egyenes hasáb alakú, tetején kit tagolt párkány, az ajtó melletti lizénák fejezetein és talpzatán finomrajzú jávorfa-inda és vonalberakás. Az ajtó lapján téglalap alakú, lesarkított, bemélyített mező. A templom Historia Domusa szerint 1832-ben készült.

A szentesi Szt. Anna plébánia templom tölgyfából készült faragott kagylódíszes profilú padsora (T. 432), amelyet szentesi asztalos, Antal János készített 1846—50 között, már a historizmus ízlését mutatja, barokk mintát követ.

A Csongrád megyében készült helyi asztalosok művei után a behozatal útján Csongrád vármegyébe került néhány bútort említjük meg.

Az egykori pesti Impsom (?)-műhelyben 1775-ben készült a hódmezővásárhelyi r. k. templom berendezése, amelyből csak a faragott gyertyatartók (T. 28), a gyertyatartó falikarok (T. 29) és két későrokokó képkeret (T. 30) maradt fenn.²²² A kiskundorozsmai r. k. templom padsorait (95. T. 77) és sekrestyeszekrényét a Historia Domus szerint Pesten, 1806-ban „udvari asztalosok” készítették. Eddigi kutatásaink az udvari asztalosok kilétének megállapításában még nem vezettek eredményre.

A jóarányú, tölgyfából készült padok profilját az ülőrész alatt kannelurázott pilaszterek tagolják, a pilaszterfejezeteket pedig két copf ízlésű, korongos, faragott téglalapidom díszíti. A padprofil esztergált gerezdes gömb koronázza. Ez a típus a Tiszántúlon igen elterjedt, Békés megye templomaiban még a XIX. sz. közepén is készítettek ilyen templomberendezéseket. A tölgyfa sekrestyeszekrény egyszerű, a célszerűséget szem előtt tartó bútor. Alul 6, felül 7 profilált táglalap alakú mezőkkel tagolt ajtajú szekrényrészből áll. A fenti középső kehelyszekrény hangsúlyos, félkörös záródású, két oszloppal keretelt, ormán aranyozott, faragott, gyűrűvel összefogott levéldíszel. A szekrény felső párkánya fogazott díszű; minden kehelyszekrény felett kanellurás, esztergált vázaszerű gömbbel. A szekrény és a padsorok is a copf elemeket hagyományként továbbörző századeleji empire bútorművesség emlékei.

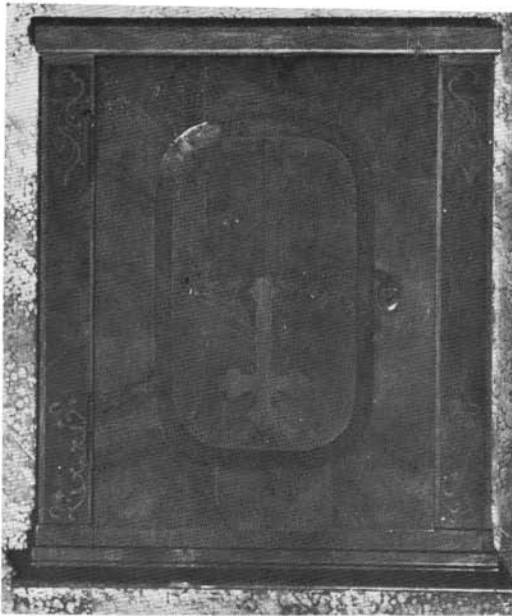
Az osztrák copf stílus zsúfolt gazdagságát mutatja a kiskundorozsmai r. k. templom márványt utánzó festésű, aranyozott-faragott lombdíszű szószéke, amelyet a Historia Domus szerint Christened József tirolai szobrász készített 1801-ben (T.78).

XVIII. századi francia, rózsacsokrokkal díszített Aubusson-huzatú ülőbútor garnitúrát (96. T. 164) őriz a szegedi püspöki rezidencia.

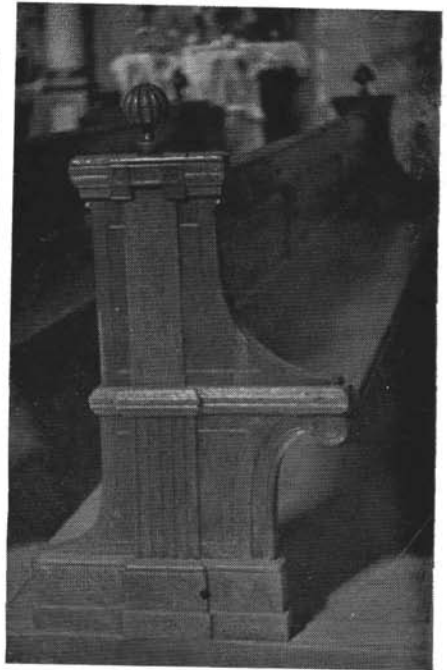
Ugyancsak a szegedi püspöki rezidenciában látható egy díszesebb kiképzésű, polgári otthonok berendezéséhez készült ülőbútorkészlet az első 1800-as évekből (T. 167) gazdag aranyozott bronzveretekkel, vadrózsa- és hajnalka-inda berakással, nyersszínű és világoskék csíkos selyemripsz kárpitozással. Az asztal kerek lapját teljesen elborítja a berakott, körbe komponált indás virágdíszítmény.

²²¹ A templom Historia Domus-ának adataiból.

²²² A hódmezővásárhelyi róm. kat. templom Historia Domus-ának adata.

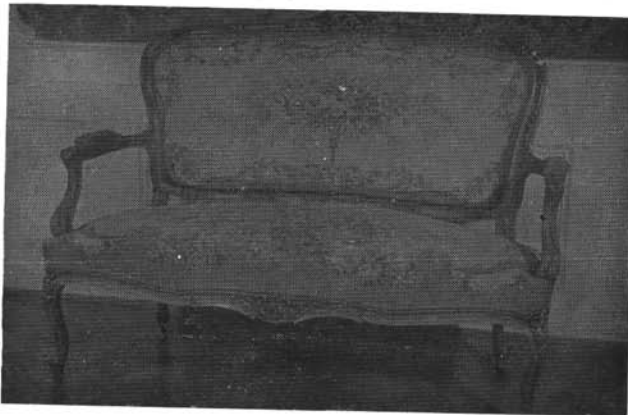

94. (T. 84) Fali szekrényke
magyar, 1832.
Kistelek, róm. kat. templom

95. (T. 77) Pad
Pest, 1806.
Kiskundorozsma, r. k. temp.

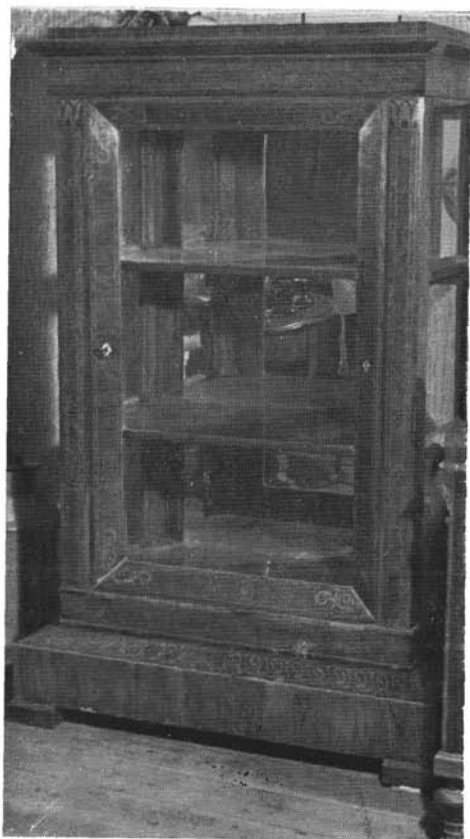
A XIX. sz. eleji osztrák polgári otthonok berendezésének másik képviselője a szegedi püspöki rezidencia nem teljes hálószoza berendezése, mely dióborítású kétajtós szekrényből, csigás ívben kihajló támlájú ágyból és éjjeliszekrényből áll (97. T. 158). A sima vonalú, a faanyag szépségét érvényre juttató bútorokat tusfestésű és jávorfa berakású, fülke alakú mezőkben elhelyezett képek díszítik Parmigianino „Íjjat faragó Ámor” című, a Bécsi Képtárban levő képe után.

96. (T. 164) Kanapé
az ülőbútor-garnitúrából
francia, XVIII. század
Aubusson-huzattal
Szeged, püspöki rezidencia

97. (T. 158) Ágy és éjjeli szekrény a „fél-háló” berendezésből
osztrák, XIX. század eleje, (Bécs)
 Szeged, püspöki rezidencia

98. Üveges szekrény
 1840 körül, Steindl műhely, Pest
 Makó, Éder-gyűjtemény

99. Részlet
 az üveges szekrényből

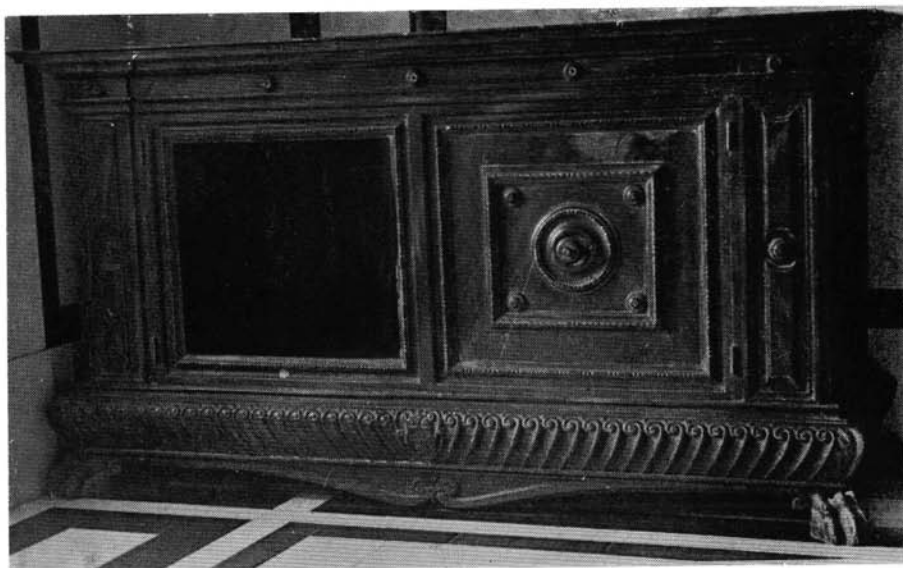
100. Üveges sarokszekrény
magyar, XIX. sz. eleje
Szeged, Móra Ferenc Múzeum

Osztrák, XVIII. század közepi polgári otthonok berendezéséhez tartozhatott egykor a makói Éder Győző-gyűjtemény hullámos homloklapú emeletes írószekrénye faragott kagylódisszel és rokokó stílusú aranyozott bronzveretekkel.

A XIX. századi magyar asztalosművészet legkiválóbb mesterének, Steindl Ferencnek és műhelyének virágkorából, a század negyvenes éveiből származik az említett magángyűjtemény dióborítású, üvegezett, egyajtós szekrénye (98, 99.). Homlokfalát és két mellő felső sarkát rendkívül finomrajzú jávorfaberakás díszíti.

A szegedi múzeum bútoranyaga kevés darabjával magyar — talán szegedi — asztalosok néhány munkáját reprezentálja. Ide tartozik egy üvegezett, dióborítású sarokszekrény (100. Ltsz. 54.114.1.), ajtajának közepén beégetett és berakott, 10 cm-es átmérőjű, körzővel készített, jávorfa berakású rozettával a XIX. század elejéről. A 1830-as években készülhettek a múzeum oldallizénájukon vonalas rajzú és mezős diógyökér berakású, dióborítású fiókos szekrényei és egyajtós szekrényei, valamint emeletes, dió- és diógyökér borítású írószekrénye lehajtható írólappal, az írólap két oldalán egy-egy feketére pácolt féloszloppal.

Utoljára említjük meg a nagymágocsi volt Károlyi kastély berendezéséből megmaradt két bútordarabot, a diófából faragott, toszkán későrenaissance eredetű alacsony szekrényeket [*credenzone*] (101.). Tudatos műgyűjtés eredményeként kerültek Nagymágocsra, párdarabjuk Bécsben, az Österreichisches Museum für Angewandte Kunst-ban látható.²²³ A kétajtós *credenzone*k mindkét darabja lizénákkal és pálcátagokkal tagolt, csigás volutákkal és alsó párkánnyal díszített, s oroszlánkarmos lábon áll.

101. *Credenzone*
olasz, Firenze, XVI. század
Szentés, Koszta József Múzeum

²²³ Aus den Sammlungen des Museums. Wien, 1958. 38. ábra.